



Vlada Crne Gore
Ministarstvo rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga
Naida Nišić, ministarka

Pogorica, 09. 11. 2024. godine

Predmet: Inicijativa za omogućavanje prijave na Program stručnog osposobljavanja kategoriji redovnih studenata koji su nosioci porodičnih penzija, a kroz izmjene i dopune Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti

Poštovana gospođo Nišić,

Centar za građansko obrazovanje (CGO), uz podršku dolje nevladinih organizacija, podnosi resornom Ministarstvu rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga **Inicijativu za hitnim izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti.**

Preciznije, **predlažemo da se napravi izuzetak od odredbe člana 6 stav 1 tačka 4, odnosno da se doda sljedeći novi stav 3:**

Izuzetno od stava 1 alineja 4 u lica koje se ne smatraju nezaposlenim licima ne mogu se smatrati studenti do kraja redovnih studija koji su nosioci prava na penziju kao jedinog izdržavanja shodno posebnom zakonu, i kao posebna kategorija imaju pravo da budu korisnici penzije i istovremeno korisnici naknada koje primaju po osnovu studentskog standarda(krediti, stipendije, program stručnog osposobljavanja, naknade za stažiranja i sl.

Takođe, **neophodno je uvrstiti i izuzetak od odredbe člana 66 stav 1 tačka 8 tako da glasi:**

Izuzetno od stava 1 tačka 8 člana 66 evidencija o nezaposlenom licu ne prestaje da se vodi, u odnosu na lice studenta za vrijeme studija korisnika prava na starosnu penziju, invalidsku penziju ili porodičnu penziju, u skladu sa posebnim zakonom koje omogućava ovo pravo.

Predlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, sa izvještajem sa javne rasprave, bio je dio materijala za 56. sjednicu Vlade o kojima se ne raspravlja, a u objavama na sajtu Vlade ne vidimo da je materijal usvojen. Stoga, vjerujemo da postoji prostor da se kao nadležna ministarka zauzmete oko ovog pitanja koje nije sadržano u planiranim izmjenama ovog Zakona.

Naime, imajući u vidu činjenicu da je **u toku prijavljivanje korisnika/ca na Program stručnog osposobljavanja**, u praksi kod Zavoda za zapošljavanje (ZZZ) **došlo je do problema koji mogu voditi diskriminaciji određenih lica**, a što sve zahtijeva hitnu posvećenost i brzo reagovanje nadležne ministarke i Vlade. Ovo se odnosi na **nemogućnost redovnih studenata korisnika/ca penzija da izvrše prijavu na Program stručnog osposobljavanja kod ZZZ**. Ovaj problem posebno pogađa **kategoriju redovnih studenata, do 25 godina života, koji se još školuju i nosioci su prava izdržavanja po osnovu porodične penzije.**

Ukazujemo da **Fond penzijskog i invalidskog osiguranja ne spori ovu mogućnost kao ni Poreska uprava**, jer za njih to nije prepreka shodno posebnim zakonima koji te institucije primjenjuju. **Problem nastaje sa ZZZ koji samo**



tehnički sprovodi Program stručnog osposobljavanja visokoškolaca, pa bi i trebalo i da ovo pitanje tretira kao raspodjelu naknada iz studentskog standarda, a ne kao zapošljavanje.

Prvo, ZZZ traži studentima da se odreknu porodične penzije kako bi se prijavili na evidenciju ZZZ i ušli u Program stručnog osposobljavanja. ZZZ navodi da je ovo shodno članu 6 stav 1 alineja 4 važećeg Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, a kojim je propisano da se *nezaposlenim lice ne smatra lice koje je korisnik penzije*. Takođe, član 66 stav 1 tačka 8 ovog Zakona, između ostalog, propisuje da evidencija o nezaposlenom licu prestaje da se vodi ako ostvari pravo na porodičnu penziju, u skladu sa zakonom.

Međutim, i pored jasno navedenih zakonskih odredbi, mišljenja smo da **predmetno pitanje zahtijeva dublju analizu i sinhronizovanost shodnih propisa, pa stoga i predlažemo gore navedene izmjene.**

Drugo, važno je istaći da se lica koja se prijavljuju na Program stručnog osposobljavanja ne zapošljavaju, niti prijavljuju Poreskoj upravi na socijalno osiguranje, **pa se na njih ne može primjenjivati Zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti.** Lica koja se prijavljuju na ovaj Program imaju **status korisnika** koji se stručno osposobljavaju i **primaju naknadu po osnovu studentskog standarda**, a što im omogućava Zakon o penzijsko invalidskom osiguranju (član 50 stav 2) i Zakon o stručnom osposobljavanju.

Treće, Zakonom o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem, kroz član 2, propisuje da lice stiče vještine bez zasnivanja radnog odnosa, dok član 3 definiše pravo na učešće u programu bez pominjanja obaveze odricanja od porodične penzije.

Četvrto, lica koja su korisnici porodične penzije, a koja su prepoznata u **članu 46 stav 2** (poslije navršenih 19 godina života dijete stiče pravo na porodičnu penziju i ona mu pripada do završetka školovanja, ali najkasnije do navršenih 25 godina života ako studira), **stav 3** (studiranjem, u smislu stava 2 ovog člana, smatra se pohađanje osnovnih, odnosno master studija) i **stav 5** (studentu čije studije traju preko pet godina, koji do dana kada je navršio 25 godina života nije završio studije, pravo na porodičnu penziju pripada do dana kada se u kalendarskoj godini u kojoj je navršio 25 godina života računa trajanje studijske godine prema zakonu kojim se uređuje visoko obrazovanje) i u **članu 50 stav 2 Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, suočavaju se sa sistemskom diskriminacijom jer ZZZ traži da se odreknu prava na porodičnu penziju** da bi se prijavili na evidenciju ZZZ, a što je osnov za učešće u Programu stručnog osposobljavanja. Time je **ova kategorija mladih doslovno dovedena u poziciju da ostaju bez ikakvih prihoda od oktobra u godini u kojoj se prijavljuju do februara naredne godine**, a što ih stavlja u nepovoljan položaj u odnosu na njihove kolege koje izdržavaju roditelji. Dodatno, ostaje otvoreno i **pitanje neizvjesnosti njihovog uspjeha da budu primljeni na Program** nakon što se prijave, **pa ih tako ZZZ nezakonito lišava prava na izdržavanje** koje im pripada shodno Zakonu o penzijsko invalidskom osiguranju.

Dakle, **ova inicijativa ima za cilj da se izvrši intervencija radi rješavanja dugogodišnjeg problema u praksi, a kako bi se otklonila diskriminacija prema studentima koji su korisnici porodične penzije.**




Predlažemo da Ministarstva rada, zapošljavanja i socijalnog dijaloga hitno sprovede sljedeće postupke:

1. **napravi precizno i obavezujuće tumačenje relevantnih zakonskih odredbi**, s ciljem omogućavanja licima (djeci) koja imaju pravo na porodičnu penziju da učestvuju u Programu stručnog osposobljavanja bez odricanja od prava na porodičnu penziju;
2. **definiše posebne prakse ili pravilnike ZZZ** kojim bi se precizirala procedura kako se prijavljuju djeca korisnici porodične penzije, uprkos članu 6 Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, a s obzirom na specifičan položaj i ranjivost ove kategorije;
3. **inicira hitne dopune predloženih odredbi teksta izmjena i dopuna Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti**, čime bi se riješilo ovo pitanje, kao i **dodatnih smjernica** kako bi se jasno definisalo pravo na učestvovanje u stručnom osposobljavanju bez uticaja na status korisnika penzije odnosno bez odricanja od tog osnovnog prava zagarantovanog članom 46 Zakona o penzijsko invalidskom osiguranju.

Takođe, kako je **rok za prijavu na Program stručnog osposobljavanja do 18. novembra 2024. godine**, molimo Vas za **hitnost i efikasnost u postupanju** kako bi se što prije riješilo ovo pitanje koje svake godine izaziva **direktnu diskriminaciju vrlo ranjive grupe**.

Izražavamo nadu da će Ministarstvo, uzimajući u obzir princip jednakosti i ravnopravnog pristupa Programu stručnog osposobljavanja, pozitivno odgovoriti na ovu inicijativu i omogućiti ravnopravno učešće mladima bez jednog ili oba roditelja u procesu stručnog osposobljavanja, a da ih pri tome ne primoravaju na odricanje od prava na porodičnu penziju.

Centar za građansko obrazovanje (CGO)
Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO)
Saveza udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju "Naša inicijativa"
Akcija za ljudska prava (HRA)
Centar za istraživačko novinarstvo Crne Gore (CIN CG)
Institut Alternativa (IA)
Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore (UMHCG)
NVO CAZAS

 +382 20 228 479
+382 67 289 336

 info@cgo-cce.org
www.cgo-cce.org

 Ul. Svetlane Kane Radević 1
81000, Podgorica, Crna Gora

